

Svenska Estetikens Yrkesförbund

Gesällen i makeup

Kraven gällande antal timmar har reviderats till 2000 timmar för att få genomföra Gesällen i makeup. Provbestämmelserna framtagna av branschen hösten 2013, reviderade januari 2017 och fastställda av Sveriges Hantverksråd 2017-03-02.

Antalet timmar har reviderats för att det inte enbart ska vara möjligt för redan yrkes- och branschaktiva utövare inom makeup att kunna genomföra Gesällen i makeup, utan för att också yrkesfärdiga elever på yrkesprogram inom exempelvis gymnasieskolan ska kunna ges möjlighet att genomföra ett Gesällprov i anslutning till sin yrkesexamen.

2017-03-20
Sektionen för makeup
SEYF

Innehållsförteckning

Innehållsförteckning	2
Gesällen i makeup i anslutning till en yrkesexamen.....	3
Hur kan detta göras möjligt i praktiken?.....	3
Resonemang kring yrkesutgång	5
Gällande krav för elevers möjlighet att genomföra Gesällen i makeup i anslutning till yrkesexamen	6
Genomförande av Gesällprov	7
Referenser	8

Gesällen i makeup i anslutning till en yrkesexamen.

För att det ska vara möjligt att ansöka om att yrkes elever ska ges möjlighet att få genomföra gesällprov måste utbildningsanordnarens skola/enhet i första hand vara godkänd av branschen och utbildningen måste ha ett fokus på makeup samt också erbjuda eleverna ett lärande inom alla de områden som Gesällen prövar. På hantverksprogrammet exempelvis; produktionsarbete, materialkunskap, produktkunskap, designprocesser, tillverkning och tillverkningsprocesser, kostnadskalkylering, träna sociala förmågor, teamarbete/samarbete, utförandeprocesser, analys samt utvärdering av utfört arbete, men med fokus på makeup. Och på handel och service exempelvis; försäljning, planering inför kundkonsultationer, materialkunskap, produktkunskap, designprocesser, utförandeprocesser, kostnadskalkylering, ge kunskaper kring psykosocial arbetsmiljö, samarbetsförmågor och social kompetens, analytiska kunskaper samt ge förmågor i att kunna utvärdera det egna arbetet men med fokus på makeup.

Eleverna ska ges möjlighet att träna relevanta och nödvändiga kunskaper inom makeupartistryrken och ska ges möjligheter att träna hantverkstekniska och konstnärliga kunskaper inom makeup, mot vald bransch för att ha goda grundläggande kunskaper inom de områden som Gesällen i makeup prövar. Detta oavsett om man valt att utbilda sig till makeupartist och hantverkare, där yrkesutövare till största del arbetar med att utföra makeup inom produktion och tillverkning av reklam och marknadsföringsmaterial, reklam- och modeindustrin, redaktionella mode- och skönhetsreportage, Tv-, mediaproduktion, events och musikproduktion, eller filmproduktion, events och PR, industrier där yrkesutövarna till största del arbetar med företagskunder. Eller om man har valt att utbilda sig till makeupartist/försäljare/rådgivare inom makeup för att arbeta inom skönhetsindustrin och detaljhandeln, en industri där yrkesutövarna till största del arbetar med försäljning av produkter och tjänster mot privatkunder, representera varumärken, utföra makeupkonsultationer, arbeta med events, marknadsföringskampanjer/klubbkvällar mm.

Samma grundläggande kunskaper gällande makeuputföranden och applicering, designprocesser, produktkunskaper, yrkesförståelse, historia, hygien mm behövs. Och detta prövar Gesällen grundläggande och oberoende mot vilken industri du som yrkesutövare väljer/har valt att rikta dig mot.

De olika nationella programmen med dess examensmål (SKOLFS 2010:14) skapar yrkesutgångar inom makeupartistryrken mot olika branscher och programinriktningar som håller god kvalitet med relevant innehåll ska kunna leda till Gesällbrev inom makeup. Gesällprovet prövar grundläggande teoretiska samt tekniska kunskaper, dvs, att man som nyutexaminerad yrkesutövare har tillräckliga grundläggande kunskaper inom makeupartistryrken, de kunskaper som krävs för att arbetsmarknaden/arbetsgivare ska kunna känna sig trygga med att anlita en yrkesutövare.

Hur kan detta göras möjligt i praktiken?

Yrkesutbildningsarrangörer som har eller planerar att utforma utbildningar i syfte att utbilda elever inom "lite av allt" kommer inte att kunna ge sina elever möjlighet till att ansöka om att kunna genomföra Gesällen i makeup i anslutning till själva yrkesexamen. Det betyder dock inte att utbildningen, trots detta, inte kan hålla en god kvalitet och vara godkänd av

branschen. Men en sådan utbildning leder inte till en yrkesexamen inom makeup då eleverna på en sådan utbildning inte ges möjlighet att uppnå kravet på antal utförda timmar inom makeupartistryrken för att ett Gesällprov ska kunna ges möjlighet att genomföras. Men kan efter examen arbeta med/assistera etablerade yrkesutövare eller läsa en yrkeshögskoleutbildning inom området för att uppnå kraven på timmar, timmarna ska vara dokumenterade och efter uppnådda timmar kan man ansöka om att få genomföra Gesällen, liksom andra yrkesutövare som ämnar genomföra densamma.

Vi ser dock alltför ofta inom dagens yrkesutbildningar och kanske framför allt inom hantverksprogrammet och på inriktningen "hår och makeupstylist", att man väljer att blanda in just "lite av allt" i sina utbildningar och samtidigt låta eleverna få en yrkesexamen, vi ställer oss ofta frågan vad eleverna då faktiskt utbildats till när man exempelvis låtit elever träna inte enbart makeuputföranden och hårstyling utan också fått träna på klipptechniker av hår, nagelförlängning, hudvårdsbehandlingar, fransförlängning, kunskaper som tillhör yrken inom salongsvård och som tillhör helt andra yrken än makeupartistryrken inom försäljning/skönhetsrådgivning eller framställning/tillverkning av media och marknadsföringsmaterial.

Vi ser det också vara av vikt att separera yrken med fokus på makeup och yrken med fokus på kläder. Läger man som arrangörer/ansvariga inom yrkesutbildningar in arbete med kläder för att på så sätt arbeta med helhetstänk inom klädstyling, makeupdesign och hårstyling för att eleverna på så sätt bättre tränar skapande mot de uttryck som ska kommuniceras visuellt, dvs, genom att arbeta med hur man designar makeup utifrån vad det är som ska stylas/kommuniceras via exempelvis en reklamkampanj, eller utifrån vad det är i ett bildmaterial som ska förmedlas/berättas genom kläder, makeup- och hårstylingsdesign samt utföranden i exempelvis ett redaktionellt modejobb, eller om det handlar om arbete/träning för att få fördjupad förståelse genom att arbeta på ett helhetsmässigt sätt, eller kunna belysa typ av stil/stilepok för en privatkund, så ser vi det enbart som fördelaktigt.

Men arbetets fokus ska för eleverna vara på makeup om man vill kunna ge elever möjlighet till att ta Gesällen i makeup i anslutning till sin yrkesexamen.

Vi ser det vara av vikt att utbildningsanordnare verkar för att konkretisera och tydliggöra vilka kunskaper som tillhör respektive yrke. Att man i sin programplan verkar för att separera kunskaper som tillhör makeupyrken från kunskaper som krävs för yrken med fokus på kläder eller salongsvård för att kunna ge eleverna en regelrätt yrkesexamen som kan hjälpa dem att positionera sig på arbetsmarknaden inom det valda yrket.

Det finns inga hantverk som kan bli så breda yrkesområden som skulle kunna göra att man kan klara sig som yrkesutövare i branschen om man enbart kan "lite av varje", det är som att läsa exempelvis, lite; möbelsnickeri, sadelmakeri och silversmide och tänka att man kan, efter en examen, gå ut och försöka hitta jobb som yrkesutövare inom något av dessa yrken. Nej, det kommer inte att gå utan vidare utbildning mot ett specifikt yrke. Sen kan man ju naturligtvis skaffa sig flera yrkesexamen och kombinera dessa, precis som att många idag skaffar sig två olika högskoleexamen som man kombinerar för att nå specifika yrkespositioner.

Men har man läst en yrkesutbildning med för stor bredd kommer vidare studier att krävas på privata eftergymnasiala utbildningar eller på yrkeshögskola för att uppnå tillräckliga grundläggande kunskaper och certifieringar inom respektive yrke för att klara ett inträde,

inom vald industri, på arbetsmarknaden. Av vikt är också att utbildningsanordnare på ett tydligt sätt separerar kunskaper som tillhör frisöryrket, hud- och nagelterapeutyrken, fransförlängning, och andra yrkeskunskaper som tillhör yrken inom salongsvård och/eller tillhör andra yrken än makeupartistyrken inom försäljning/skönhetsrådgivning eller framställning/tillverkning av media och marknadsföringsmaterial.

Utbildningsanordnare kan exempelvis välja att ge elever möjlighet att, inom gymnasieskolans yrkesinriktningar läsa mot klädstylistyrket på Hantverksprogrammet, eller mot stilarådgivning/klädförsäljning/personal shopper på handel och administrationsprogrammet/handel och service, det går naturligtvis utmärkt, men dessa elever ska i så fall ges en yrkesexamen med en yrkesutgång som klädstylist, eller stilarådgivare/försäljare kläder/personal shopper.

Som representant av bransch, ser vi att yrkesutbildningar bör ha fokus på en, eller ett par yrkesutgångar och arbeta med utbildningen i nära samarbete med bransch och programråd så att eleverna ges möjlighet att uppnå grundläggande branschkrav för att kunna ta Gesäll eller andra certifieringar för respektive yrke i anslutning till sin yrkesexamen.

Det måste vara tydligt gällande vad det är för ett lärande eleverna erbjuds och vad det är eleverna blir, med en tydlig yrkesutgång.

Resonemang kring yrkesutgång

Om vi ser till programplanen för hantverksprogrammet, inriktning hår och makeup stylist, som är Skolverkets benämning av en inriktning för att ge en indikation på yrkesområden som kan ligga innanför ramarna för denna. Detta är inte en yrkebenämning eller någon benämning som vi rekommenderar att använda sig av, såvida man som utbildningsanordnare inte ämnar att erbjuda en utbildning där eleverna ges möjlighet att "prova på lite av varje", men ska eleverna verkligen ha en yrkesutgång då, för vad är det dessa nyutexaminerade elever kan anställas som? Det framgår inte tydligt vad det är för yrkeskunskaper som eleverna har erbjudits eller vad det är för ett yrke som de skulle kunna anställas inom med en yrkesutgång som "hår och makeupstylist" detta är inte utifrån branschens perspektiv en yrkesutgång som tydligt talar om för en arbetsgivare vad det är eleverna utbildats till eller vilket yrkeskunnande de har med sig, så det krävs att godkända skolor som ämnar arbeta för möjligheten att respektive yrkesutbildning ska kunna leda till branschcertifieringar och Gesällbrev, tydliggör möjliga yrkesutgångar. Blir eleven makeupartist, klädstylist, försäljare/rådgivare, hårstylist, inredningsstylist, matstylist, nagelterapeut eller frisör?

För att förklara och tydliggöra: Hårstylistens yrke handlar *inte* om att klippa/färga hår, utan om att arbeta med håret som ett material att forma/skulptera med för att tillsammans med tillhörande utformad/designad makeup, visuellt uttrycka och förmedla den känsla eller stil reklamkunden eller en privatkund önskar. Sen finns det hårstylisterna som verkar på frisörsalonger och kanske också har en frisörutbildning, men det krävs här ett betänkande och tydlighet kring vad man som utbildningsanordnare ämnar erbjuda för ett lärande och mot vilka yrken.

Gällande krav för elevers möjlighet att genomföra Gesällen i makeup i anslutning till yrkesexamen

Vad krävs gällande utformning av yrkesutbildning där man önskar ge elever möjligheten att i samband med sin yrkesexamen få ett gesällbrev i makeup?

För att branschgodkända skolor ska kunna ge elever möjlighet att genomföra Gesällen i anslutning till yrkesexamen krävs att skolan kan styrka att utbildningen är inriktad på "makeup" i första hand eller har makeup och hårstyling som yrkesområde. Eleverna måste ges möjlighet att arbeta och lära med fokus på makeup och makeup-yrken som makeupartist (makeupartist och hårstylist) och skönhetsrådgivare inom makeup.

Elever på yrkesutbildningar med inriktning mot makeup ska ges möjlighet att träna yrkeskunskaper inom makeup i yrkesämnena, men också inom gymnasiegemensamma ämnen för att eleverna ska ges möjlighet att uppnå kraven på 2000 timmar innan ansökan om Gesällprov i makeup.

De nationella yrkesprogram som är aktuella är hantverksprogrammet, inriktning hår och makeupstylist och handel och service, inriktning skönhetsrådgivare/makeup. I dessa program ligger kurser i yrkesämnena utlagda på 1900 timmar såvida elever väljer att läsa yrkesämnena inom ramarna för individuellt val. Ett måste för möjligheten till att kunna ansöka om att genomföra gesällen i makeup i anslutning till yrkesexamen. Ämnar elever att också skaffa sig högskolebehörighet, krävs att man av skolan erbjuds att läsa utökad program eller gör valet att läsa in dessa ämnen efter sin yrkesexamen.

Gymnasiegemensamma ämnen (GG-ämnena) ligger inom gymnasieskolans på 600 timmar och här verkar det variera mellan skolor gällande hur mycket man arbetar med dessa ämnen inom ramarna för examensmål och yrkeskunskapsmål.

Minst 100 timmar, inom ramarna för gymnasiegemensamma ämnen ska eleverna ges möjlighet att arbeta yrkesrelaterat. (Exempel: Man låter ev. elever tillverka egna sminkprodukter inom naturvetenskap, eller odla bakterier i sminkprodukter. Varför inte ge möjlighet att få träna att bryta ner manus och/eller lära sig hur kommunikation kan ske mellan yrkesutövare och kund, eller hur man kan lära sig att sätta ord på yrkeshandling och tyst yrkeskunskap inom kurser i svenska. I samhällskunskap kan elever ges möjlighet att behandla identitet och/eller vad det innebär att leva och verka som yrkesutövare i dagens samhälle och vilka rättigheter och skyldigheter som finns, arbete med arbetsmiljölag och oetiska produktionsprocesser inom kosmetikaindustrin, följer av problematik och hur de kan lösas, agerande på internationella arenor, till den enskilde individen som yrkesutövare och hennes plats i samhället på gruppnivå osv.)

I gymnasieutredningen (SOU 2016:77:316) belyser man att det genom studier visat sig att man inom GG-ämnena på gymnasieskolans yrkesprogram endast i "låg omfattning" arbetar med elevernas kunskapsutveckling mot examens- och yrkesmål. Det innebär också att eleverna får svårt att förstå syftet med dessa ämnen och hur de sitter ihop med utbildningens syfte att ges möjlighet till att nå yrkeskunskap på en nivå som gör dem anställningsbara inom valt yrkesområde.

Skolverket (2011b:131) och Skolinspektionen 2014:31 menar att GG-ämnena har en "nyckelroll" inom yrkesutbildningen och att alla ämnen inom en yrkesutbildning bör utvecklas och arbetas med "i samspel" för att på så sätt ge eleverna goda möjligheter att nå

examens- och yrkesmål (Skolverket 2012). Samt att det idag är fullt "möjligt att hitta gemensamma grunder" för arbete och för bedömning av både yrkeskunskaper och GG-ämnen, utifrån yrkesutbildningens styrdokument (Skolverket 2011a, SKOLFS 2011:144, SKOLFS 2010:14).

Utöver detta krävs att man som elev avklarat minst 15 veckor arbetsplatsförlagt lärande (Apl), relevant för yrkesutgången och i enlighet med gymnasieförordningen (SFS, 2010:2039). Samt att man klarat sitt gymnasiearbete, har/eller med säkerhet kommer att nå en godkänd yrkesexamen.

Det arbetsplatsförlagda lärandet ska vara genomförd på relevant arbetsplats för yrkesutgången, att genomföra Apl i en klädbutik ses inte som relevant lärande för en yrkeselev på hantverksprogrammet generellt då butiksarbete i första hand handlar om försäljning av produkter och inte tillverkning och än mindre relevant är ett sådant lärande för en elev som ämnar ges möjlighet till att ta Gesällen i makeup.

Det är dock högst relevant Apl för elever på handel och administrationsprogrammet, inriktning handel och service/skönhetsrådgivning makeup, att genomföra Apl i kosmetikbutik, men eleven måste ges möjlighet att under sin tid på arbetsplats få träna och genomföra kundkonsultationer och utföranden inom makeup.

Yrkesutbildningar på Hantverksprogrammet ämnar utbilda hantverkare där ett lärande gällande arbete med design- och tillverkningsprocesser ska erbjudas. Exempelvis arbete med design och utförandeprocesser i makeup inom tillverkning av reklam- och marknadsföringsmaterial eller media.

Eleven ska ha givits möjlighet att träna yrkeskunskaper inom området makeup under sitt arbetsplatsförlagda lärande. Samt att man som elev har valt att läsa yrkesämnena inom ramarna för sina individuella val.

Genomförande av Gesällprov

Möjligheten finns från och med 2 mars 2017 att ansöka om att låta elever genomföra ett gesällprov i angränsning till, eller efter sin yrkesexamen för godkända skolor som har yrkesutbildningar inom vilka man kan styrka att eleverna har de 2000 timmar som krävs utifrån ovan krav.

Utifrån samtal förda med Hantverksrådet har SEYF tagit i betänkande kring möjligheter för olika tillvägagångssätt, för godkända yrkesutbildningsanordnare, att arbeta för att elever ska kunna ta gesällen i anslutning till sin yrkesexamen. De yrkesutbildningar som har god kvalitet och uppfyller gällande krav ska kunna leda till gesällen. Övervägandet handlar om att skapa möjligheter till att kunna genomföra Gesällprovet under skoltiden, där arbete med delar eller hela områden arbetas med löpande under utbildningen (dvs utan ett uttalat Gesällprov), vilket vi ser skulle kunna vara möjligt för skolor med en tydlig programutformning och som arbetar målinriktat mot Gesällen i makeup. Om och hur detta ska ske, kommer att diskuteras och beslutas om då det blir aktuellt och yrkesutbildningsanordnare önskar arbeta på ett sådant sätt och kommer då att ske i samarbete med och kontrollerat av SEYF.

De områden som prövas finns nedan med konkretiseringar som förtydligar vad det är för kunskaper som en yrkesutövare inom makeuptyrken förväntas ha grundläggande förståelse för och kunskaper kring.

SEYF kommer inom kort ut med datum, tid och plats för ordinarie Gesällprovstillfällen under 2017/2018

Referenser

Skolinspektionen (2014). *Undervisning på yrkesprogram*. Rapport 2014:05

Skolverket (2012) *Bedömning och betygsättning i gymnasieskolan*. Stockholm: Skolverket

Skolverket (2011a) *Läroplan, examensmål och gymnasiegemensamma ämnen för gymnasieskola 2011*. Stockholm: Skolverket

Skolverket (2011b). *Gymnasieskola 2011*. Stockholm: Skolverket

SOU 2016:77. *En gymnasieutbildning för alla – åtgärder för att alla unga ska påbörja och fullfölja en gymnasieutbildning*. Stockholm: Elanders Sverige AB

Sveriges riksdag. SKOLFS (2011:144) Förordning om läroplan för gymnasieskolan. Tillgänglig på Internet:

http://www.skolverket.se/regelverk/skolfs/skolfs?_xurl=http%3A%2F%2Fwww5.skolverket.se%2Fwtpub%2Fws%2Fskolfs%2Fpubext%2Ffs%2FRecord%3Fk%3D2302

Sveriges riksdag. SKOLFS (2010:14) Förordning om examensmål för gymnasieskolans nationella program. Tillgänglig på Internet:

http://www.skolverket.se/regelverk/skolfs/skolfs?_xurl=http%3A%2F%2Fwww5.skolverket.se%2Fwtpub%2Fws%2Fskolfs%2Fpubext%2Ffs%2FRecord%3Fk%3D1596